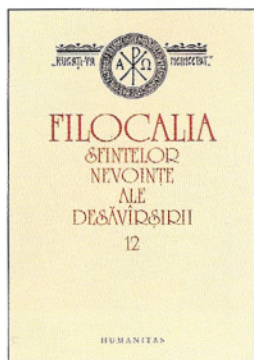

SPIRITUALITATE

Contribuția firilor contemplative

**Filocalia sfintelor nevoițe
ale desăvîșirii (12):
Cuviosul Isaia Pustnicul
Douăzeci și nouă de cuvinte**
Editura Humanitas, 2009

37 lei

traducere din limba greacă,
introducere și note
de Pr. Prof.
Dr. Dumitru Stăniloae

Trăim, mai mult decît oricînd, sub asaltul cotidian al intoxicației vizuale și al poluării fonice. Oaza de liniște, momentul de luciditate, încordarea singurătății – toate acestea sînt binecuvîntări rare. Excursiile, vacanțele sau călătoriile la țară par tiranizate de același demon al risipei, facilitată de bruiatul tehnologic și de gregaritatea voioasă. În termeni pascalieni, ne scufundăm zilnic în apele distracției – ceea ce nu înseamnă neapărat veselie, prosperitate și fericire. A fi distrat înseamnă să abdicăm de la disciplina voinței, controlul imaginației și exigența cunoașterii de sine. A fi distrat este antiteza mult lăudatei „independențe” pretinse de omul modern. Cînd telecomanda, Internetul, zodiacul, frigiderul, pofta de shopping, canalele *chat*, ilustratele deochiate sau clapa telefonului mobil hrănesc zilnic milioane de subiecți iluzionați, întrebarea privind libertatea sufletelor noastre rămîne fără răspuns. Urgența unei terapii mai trebuie oare argumentată?

În sprijinul acestui verdict vine ultima apariție din celebra colecție de texte filocalice, inițiată de pr. Dumitru Stăniloae (1903-1993) în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Reeditarea oferită de Editura Humanitas ajunge la sfîrșit prin volumul de texte monastice ale cuviosului Isaia Pustnicul – un autor din speța călugărilor egipteni care, prin voci ca Sf. Antonie cel Mare, Sf. Pahomie sau Avva Evagrie Ponticul, au produs marea revoluție spirituală a secolului al IV-lea. Citind chiar și doar cîteva frînturi din paginile acestui autor al Antichității tîrzii, nu

poți decît să constăți perenitatea învățăturilor monahismului creștin în raport cu angoasele, duplicitățile și suferințele omului de astăzi și dintotdeauna. Asistate de pana sensibilă și ochiul pătrunzător al părintelui Stăniloae, considerațiile cuviosului Isaia privind liniștirea, trezvia sau pacea interioară hrănesc nu doar o curiozitate bibliofilă, ci o necesitate existențială. Sînt simple sfaturi practice („bînd apă să nu lași gîtlejul tău să gîlgîie”), dar și intuiții mistice de-o profunzime inaccesibilă unui începător al vieții duhovnicești. Radicalisme ascetice spectaculoase se altoiesc pe trunchiul filozofiei bunului-simț: „sezînd tu cu frații, de-ți vine vreo flegmă, să nu o scuipi înaintea lor”. Porunca dragostei de aproapele, ospitalitatea arătată străinilor, dar și regula universală a politeței – iată contribuția firilor contemplative la întemeierea civilizației europene (amenințată, în secolul al IV-lea, ca și în secolul XXI, de barbarie).

Cuviosul Isaia îndrumă, sfătuiește, dar mai ales trăiește în orizontul sfințeniei. Împlinirea datoriei, în mănăstiri, se împletește cu bucuria. Spiritul de jertfă nu conduce la triumfalism, ci adapă etosul umilinței și duhul smereniei. Curiozitatea – acest drog al minților semețe și deșarte – e strunită prin arta tăcerii. Cuvintele schimbate între membrii comunității cunosc semnele de punctuație. Accentele cazono sînt compensate de libertatea harului și de recunoașterea tainei persoanei: faptul că fiecare om plămuit „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu” are, totuși, un destin unic și ireductibil. „Să nu osîndești pe cineva pentru chipul lui” – iată avertismentul împotriva argumentelor *ad personam*, folosite cu timpă ferocitate de jurnaliștii timpurilor noastre. Tînărul, apoi, primește recomandarea „să se folosească de vin pînă la trei pahare”. Și filantropia conduce la altceva decît formula socialistă „mici și bere”: „de faci bine unui sărac, să nu-l chemi la vreun lucru trecător”, spune cuviosul Isaia, atent la dimensiunea metafizică a penuriei.

În rezumat, volumul 12 al *Filocaliei* oferă antidotul necesar crizei de inteligență a inimii și de bunătate a minții.

Mihail Neamtu